

BƏHMƏN VƏ HUMAY

Sizə haradan, kimdən xəbər verim. Göyçə mahalında Aşıq Bəhməndən. Aşıq Bəhmən Göyçənin Hüseyinqulu ağalı kəndində yaşayırdı. Aşığın atası təzəcə ölmüşdü, külfət onun boynuna düşmüşdü. Odur ki, oba-oymağa, yurd-yaylağa gedir, toy keçirir, qəpik-quruş alıb külfəti bir təhər dolandırır.

Günlərin bir günü Aşıq Bəhmən Aşıq Mikayilla Qarabağa aşıqlığa getmişdi. Qarabağda Bəhmənin bacısı yaşayırdı. Bəhmən Aşıq Mikayilla bacısıgilə getdi. Gecə burada qaldılar. Səhər tezdən durub çay-çıxanaya getdilər. Baxıb gördülər ki, burada üç aşıq vardır. Bu aşıqların biri çox qoca idi. Qoca aşıq Bəhmənə dedi:

– Cavan aşıq, haralısan?

Bəhmən dedi:

– Usta, göyçəliyik.

Bu sözə usta gülməyə başladı. Bəhmən təəccüb eləyib soruşdu:

– Usta, niyə gülürsünüz?

Qoca aşıq dedi:

– Deyəsən, Göyçədə aşıqlıqdan başqa sənət bilən yoxdu. Hərəsi üç-dörd qatar söz bilib düşür kəndlərə.

Bəhmən dedi:

– Elə şey yoxdu. Göyçə aşıqları kamil olurlar.

Qoca üzünü cavan bir aşığa çevirib dedi:

– Ə, Nəsir, bundan bir-iki söz soruş, yükünü yoxla, görək nə bilir?

Aşıq Nəsir sazını çıxartdı, dilləndirdi, görək nə dedi:

Aşıq isən, eşq əhlisən, mərd isən meydana gəl,
Fəhm eyləynən bu sözümə, natiqsən zəbana gəl,

Öz-özünə pərvaz olub qalxma asimana, gəl,
Şahintək şəhpər çalırım, mənimlə cövlana gəl.

Aldı Bəhmən cavabında:

Hayde gəda, asta danış, girmişəm meydanına,
İndi bu dəm səməndimi sürmüşəm meydanına,
Əbrü baran, bərq lam indicə şaqqıldaram,
Tündü badəm, duman, çiskin bürümüş meydanına.

Aldı Aşiq Nəsir:

Zər-tələdan yük bağlayıb gövhərin xiridarıyam,
Ləl-mərcan mətəimdi, bəzircanlar bariyam,
Bir nəhlikəm, dəryalarda qəvvas kəşti variyam,
Sən ki bir xırda abisən, mənimtək ümmana gəl.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Bir məhəngəm, zər-tələni seçib qruş eylərəm,
Tab etməzsən bu həngidə sənnən vuruş eylərəm,
Nəhənginə gəliş gəlib dəryanı boş eylərəm,
Kərgədanam, ağır torlar hörmüşəm ümmanına.

Aldı Aşiq Nəsir:

Nəsir deyər elm içində mənəm bir girranı səng,
Bu meydanda lərzə ilə bil olacaq tuli cəng,
Şiri-aslan bil ki, mənəm, bir də büzürg pələng,
Bəkləmişəm mən bu yeri, sözün var hər yana gəl.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Bəhmən deyər indi bu dəm, od vuraram sənginə,
Suvalına var cavabım, mən hazıram cənginə,
Şir aslan tab eyləmüz fil, bəbir, pələnginə,
Bax kəməndə sallam səni, gərmişəm hər yanını.

Aşiq Nəsir dedi:

– Yaxşı, indi özümü sənə tanıdaram baxarsan.

Aldı Aşiq Nəsir:

Elimiz doludu aşiqnan demə,
Qayıdanda tez həvvara düşərsən.
İndicə alacam əlindən sazı,
Ya ağlayıb, ya yalvara düşərsən.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Mənnən meydanda cəng edən aşiq,
Gününü elərəm qara, düşərsən.
Səməndərtək dolanma sən başıma,
Pərvanəsən, indi nara düşərsən.

Aldı Aşiq Nəsir:

Aç mataın, bu meydanda hər nə var,
Gedən varsa göndər elinə xəbər,
Mən bir şahin quşam, səndə nə güc var,
Çalsam, qaynağımnan hara düşərsən?

Aldı Aşiq Bəhmən:

İndi sana təzə bir ad qoyaram,
Verərəm dabbağa gönün soyaram,
Çəkərəm milləri, gözün oyaram,
Bu cahanda qafil, nara düşərsən.

Aldı Aşiq Nəsir:

Mən Aşiq Nəsirəm, çıxdım elimdən,
Çətindi qurtara aşiq əlimdən.
Neçələrini qurtarmışam ölümdən,
Sən nəsən ki, a biçara, düşərsən.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Bəhmənəm, məclisdən eylərəm haşa,
Tülküsən, cəngdə çıxmaynan başa.
Alaram sazını çalaram daşa,
Sinən olar həzar para, düşərsən.

Söz tamama yetdi. Aşiq Nəsir gördü xeyir a, bu kol girməli kol deyil. Deyişməmək ayıbına gəldi, dedi:

– Aşiq, indi keçək bağlamaya. Əgər ona da cavab versən, bilərəm ki, aşiqsan, sənətində kamilsən.

Bəhmən dedi:

– De gəlsin, nə qədər yükündə var.

Aldı Aşiq Nəsir:

Əzəl deyim bir məclisə varanda,
Müsəlman şərində vacibdi salam.

İbtida tapşırıq verən kim oldu?
O kim idi, kimə gətirdi salam?

Aldı Aşiq Bəhmən:

Mən həmişə hər məclisə varanda,
Müttəsil dilimin vərddi salam.
İbtida haqq özü tapşırıq verdi,
Cəbrayıl Nəbiyə gətirdi salam.

Aldı Aşiq Nəsir:

Əleyk kim kimə verdi harada?
O kim idi əxi oldu orada?
O ayə yazıldı hansı surada?
Kim yazdı, oxudu, götürdü salam?

Aldı Aşiq Bəhmən:

O Nəbi buyurdu Cəbrailə əleyk,
Əxi oldu, mürsəl söylədi ləbeyk,
Süreyi «Əmmə»də yazıldı yaleyk,
Əhli-müsəlmana yetirdi salam.

Aldı Aşiq Nəsir:

Mən yazın olmuşam elmə nabeləd,
Sübhana ya rəbbi, sənsən ədalət.
Üqbada sən məni etmə xəcalət,
Nəsirəm, dilimdə əzbərdi salam.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Haqq özü verdi məxluqa nemət,
Həşrdə olacaq qiyam-qiyamət,
O gündə, ey xaliq, eylə mərhəmət,
Sübhanı üsyandan rəddi salam.

Söz tamama yetdi. Nəsir istədi ki, yenə də qabağa düşsün, adamlardan biri ayağa durub dedi:

– Aşiq Nəsir, məgər meydanı sən tək alıbsan? İndi də qoy qabağa göyçəli Aşiq Bəhmən düşsün.

Adamlar dedilər:

– Qabağa indi də Aşiq Bəhmən düşsün.

Aldı Bəhmən dodaqdəyməz divanı ilə görək nə dedi:

Nə yazırsan aç didarın sən də o yandan, gəda,
Dəngəsərsən, nə deyirsən indi hayandan, gəda,
Naşi səyyad nahaq yerə çıxırsan dağdan-dağa,
Atırsan alçaqdan gedir, gah da ki yandan, gəda.

Nəsir cavab verməyib dedi:

– Mən sana demədim ki, sən dodaqdəyməz deyəsən.

Bu düz deyil.

Bəhmən dedi:

– Dalısına qulaq as.

Qəza əydi işdə səni, kəs dilini lal eylə,
İndi çıxdın qarşıya sən, nə ağıl, xəyal ilə,
Aldadırsan qeyriləri nə dillərdə ar, al ilə,
Nadanlıqdan əl çəkgilən, deyəndə qandan, gəda.

Mən Bəhməndən gəndə gəzginən, el içində xar eylər,
Gen cahanı diriliyində sərinə tez dar eylər,
Qeyzə gəlsə şillə çəkər, didələrin tar eylər,
Əl atarsan yedəklərə yəqin ilandan, gəda.

Nəsir başını bulayıb dedi:

– Xeyr, mən dodaqdəyməzə cavab verə bilmərəm.

Mən dodaqdəyməzlə deyişmək istəmirəm.

Dedilər:

– Aşıq Bəhmən, ayrı söz de, cavab versin.

Bəhmən dedi:

– Yaxşı, deyim.

Aldı Bəhmən:

Qapısız, bacasız bir qala gördüm,
İçində bir pəhlivani pünhandı.
Nə hasarı, nə divarı, daşı yox,
Nə torpaq, şişədi, nə də ahəndi.

Deyim o qalanın büsati var,
Bənnasız yapılib dördcə qatı var,
Nə canlı cansızdı, hər isbati var,
Təşbihdə kürreyi-ərzi cahandı.

Nəsir dedi:

– Mən cavab verə bilmərəm. Qoy səni dilləndirən
qoca aşiq özü cavab versin.

Aldı Bəhmən görək qoca aşığa nə dedi:

Çaldı şeşpərini eylədi nimşaq,
Dağıtdı qaliyi ondan yumuşaq,

Ər aşiq kimdisə, ondan soruşaq,
Bəhmənin bu sözü, bil, imtahandı.

Qoca aşiq dedi:

– Mən sana zarafat eləyirdim. Onu burax, gəl dost
olaq.

Adamlar dedilər:

– Elə zarafat yoxdu, ya gərək göyçəli aşığa cavab
verəsən, ya da sazı ona verəsən.

Qoca aşiq dedi:

– Yaxşı, başlayaq.

Aldı qoca aşiq görək nə dedi:

Hay de gəldin bu məclisə, indi ahəstdən danış,
Xəyalında nə tutubsan etdiyən qəsddən danış,
Gəl oturan öz yerində, söhbət zəban olaq,
Həqiqətdən, təriqətdən, nişəstdən danış.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Aşiq isən, ustaddan aldığın dərstdən danış,
Gər ustadsan, bu meydanda qövl ələsdən danış,
Külli-nəfsin zəiqətül mövtü bər haqqı bil,
Müsəlmansan, qəbul ilə yövm ərəsətdən danış.

Aldı qoca aşiq:

Uymagilən çox işrətə, bu dünyanı fani bil,
Neçə süleymanlar gəldi, qalmayıbdı hanı bil,
Mən də bir nəhəng aşığam, yaxşı özün tanı bil,
Çox da sazın çəkmə zilə, bircə pəsdən danış.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Sən ki məni necə gördün, yoldaşım da elədi,
Getsin əliboş bazara, var misalı belədi,
Naşı yolçu yol gedirsən qabaqda sövt bələdi,
Heç de harası sındı, o dar qəfəsdən danış.

Aldı qoca aşiq:

Əzəl budu mən deyirəm bax sərdar mintənə,
Dadanmaynan hasand sözə, səni sallam çətinə,
Təcnis, təxmis deyərəm, düşməyək söhbətinə,
Həqiqətdən, şəriətdən elə, həvəsdən danış.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Bəhmən, mərdə can sədəqə təkəbbürə baş əyməz,
Aşiq olan alçaq olar, məclisdə özün öyməz,
Gəl nöqtəsiz biz oxuyaq, divani, dodaqdəyməz,
Məddə uyğun mənada düz buyur, təcnisdən danış.

Qoca aşiq baxdı ki, Bəhmən zor aşıqdı, dedi:
– İndi keçək qıfıləndə, səni elə girdaba salım, ha
çalış ki, çıxasan.

Bəhmən dedi:

– Aşiq, de gəlsin.

Aldı qoca aşiq:

Bir əcayib nəstə gördüm, kökü bir, budağı üç,
Hər ağacda altmış çiçək, yüz səksən yarpağı üç,

Cəm idi on iki, on üç, altı otuz sərəsər,
Yeddi təbib açar, yumar, bağçası bir, bağı üç.

Bəhmən gülüb dedi:

– Usta, bu qıfılənd Xəstə Qasımındı.

Qoca aşiq dedi:

– Niyə, Xəstə Qasımdan demək olmaz? Mən Xəstə Qasımdan deyirəm, cavab verə bilməsən, bağlanmış olursan.

Bəhmən dedi:

– Əlbəttə, özündən deməli idin. İndi ki deyirsən, cavab verim də.

Aldı Aşiq Bəhmən:

O bir ildi, fəsilləri qurub nizamları üç,
Dü mahidə altmış ruz, yüz səksən qulları üç,
Cəm eylədim on iki aydı, otuz gündən sərbəsər,
Yeddi ona nam verilib, əziz bayramları üç.

Aldı qoca aşiq:

Bu bağın meyvəsinin hər birinin bir dadı var,
Nə suyu, nə hasarı, nə göz görür, adı var,
Hökm elər soltana, fəryadı var, dadı var,
Məhsi vardı, cismi yoxdu, bülbül bir, zağı üç.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Fəsillərdə ayrı hava, hər birinin bir dadıdı,
Həm bənnasız, bil vəfasız, ruzigarın adıdı,
Hər kim olsa ömr fəna, əcəl şərbət dadıdı,
İsmidə var, cismidə yox, bir fəsil ayları üç.

Aldı qoca aşıq:

Ağıl sərdə, fikri dərdə, dəm-dəmi divanadı,
Biya-biya, küca-küca, məhsədə xoş mənadı,
Xəstə Qasım hey deyibən cu gedər bilməyəne fənadı,
Bağban oldum, ku becərdim, şamama bir, tağı üç.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Ağlı, huşu cəm eylədim, olmaram divanəsi,
Biya-biya, gəl-gəl deyir, kücanın xoş mənəsi,
Aşiq Bəhmən, izhar eylə axırda aya nası,
Bir gün olar bağ pozular, nə gedər yolları üç.

Söz tamama yetdi. Adamlar dedilər:

– Qoy indi də Aşiq Bəhmən desin.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Bir əcayib nəstə gördüm, cəsəd bir, ayağı üç,
Dü sərində görünür dəhanı bir, qulağı üç,
Gərdiş vurur, nalə çəkir, dəmhadəm belin,
Bir dərədə məskəni var, bələn iki, dağı üç.

Qoca aşiq bu bəndə cavab verə bilmədi, dedi:

– O biri bəndləri də söylə, hamısına bir yerdə cavab verəcəyəm.

Aldı Aşiq Bəhmən ikinci xanəni:

O dağların nigahbanı kəsibdi ayağını,
İki nəfər rəzm içində tutub solu, sağını,

Cəng edirlər, arayırlar dəhanından yağını,
Mən özünü tək görmüşəm iki xəsmi, bağ yeddi.

Gördüm ki, bir əjdahadı, şikəmində bəhri var,
Nəmi nəfi, çoxdu kefi, xoş mülayim qəhri var.
Bəhmən deyir xub bazarı, çox cəlali, şəhri var,
Bir mən idim, iki onlar, olduq bir, qonağı üç.

Qoca aşiq dedi:

– İndi həm yorulmuşam, həm də axşamdı. Sabah cavab verərəm.

Bəhmən razı oldu. Bəhməni Nəsrəddin adlı bir adam öz evinə qonaq apardı. Ona çox hörmət elədilər. Bəhmən gecəni Nəsrəddinin evində keçirdi. Səhər tezdən vədə yerinə gəldi. Gördü ki, aşıqlar vədə yerinə gəlməyiblər. Ona xəbər verdilər ki, aşıqlar qaçıb Ağdama gediblər.

Sizə xəbəri verim, Ağdamda Humay adlı bir qız var idi. Bu qız həm dünya gözəli idi, həm də şair idi. Aşıqlar gedib Bəhməndən ona danışdılar. Humayı bu vaxta qədər bağlayan aşiq yox idi. Oydu ki, götürüb Bəhmənə belə bir məktub yazdı:

Məndən salam olsun, ay şair Bəhmən,
Əgər hünərin var, bizim elə gəl.
Sədəmi eşidib qaçsan bir yana,
Həlbət bir gün sən keçərsən ələ, gəl.

Sən gəlib çıxıbsan haradı Bərdə,
Alanda kağızı durma o yerdə,
Çoxlarını salmışam bulunmaz dərdə,
Gəlsən külü öz başına ələ, gəl.

Rayonumuz Ağdamdı, Biri May,
Şairlikdə heç kəs gəlməz mənə tay,
Atam Sadıq kişi, öz adım Humay,
Əgər bülübl isən, bizim gülə gəl.

Kağızı gətirib Bəhmənə verdilər. Bəhmən kağızı alıb oxudu, məzmunundan xəbərdar olub şair Humaya belə bir cavab yazdı:

Aldım salamını, namə göndərən,
Allah qoysa sizin elə gəlirəm.
Sədanı eşitcək düşürəm yola,
Mən bülbüləm, səntək gülə gəlirəm.

Bərdədən gəlirəm mən sizin yerə,
Maya gərdən çəksə, nə eylər nərə,
Arayıram ölkənizi bir-birə,
Dayan bircə, indi hələ gəlirəm.

Aşığa vermərəm meydanda aman,
Sərrafam, seçərəm mən yaxşı-yaman,
Göyçə sakiniyəm, adımdı Bəhmən,
Yük bağlayıb düşüb yola gəlirəm.

Bərdədə toy var idi. Bəhmən o gecə toyu keçirdi, səhər tezdən yola düşüb Ağdama getdi. Soraqlaş-soraqlaş gedib Bir May kəndinə çıxdı. Burada Surxay adlı bir kişiye qonaq oldu. Surxay kişi çox arif adam idi. Bəhmənin Humayla deyişməyə gəldiyini öyrəndi. Humay onlara qonşu idi. Tez adam göndərib, Humay xanımı çağırırdı. Humay üç qızla Surxaygilə gəldi. Qızların biri kiçik idi. İki böyük. Qız Bəhməndən soruşdu:

– Aşıq, haralısan?
Aşıq Bəhmən dedi:
– Göyçəliyik.
Surxay dedi:
– Qızım, səni çağırmaqda məqsədim buydu ki,
Bəhmənlə tanış olasan.
Qız dedi:
– Aşıq bir neçəsini desin görək, necə aşıqdı?
Aşıq Bəhmən dedi:
– Xanım, deyim də, sözüm nədi?
Aldı Bəhmən görək Humaya nə dedi:

Əmr namənizdən tez tələb edən,
Söylə gözəl, görüm Humay sənsənmi?
Bərdədən buraya məni gətirdən,
Söylə, gözəl, görüm Humay sənsənmi?

Humay sazı mindirdi mübarək sinəsinə, aldı görək nə dedi:

Çox uzaq yollardan tez gələn oğlan,
Yaxşı tanıyıbsan, Humay mənəm, mən.
Aşıqlar əlindən sazını alan,
Hər yerdə söylənən Humay mənəm, mən.

Aldı Bəhmən:

Aşıq olan sənə verərmə sazın,
Hər qeyli-qal çəkdim, gözəllər nazın.
Mən bülbüləm, sən də gülü bu yazın,
Söylə, gözəl, görüm Humay sənsənmi?

Aldı Humay:

Çox bülbülü saldım, mey qəfəsdədi,
Üzümü görələr gedib xəstədi,
Neçə aşiq, şair mənnən bəstədi,
Salan səni dərdə Humay mənəm, mən.

Aldı Bəhmən:

Sən gözəl, dağların təzə qarısan,
Bağçaların heyvasısan, narısan,
Qaçan aşıqlərin havadarısan,
Bəhmənə qəzəbnak Humay sənsənmi?

Aldı Humay:

Aşıqlar hayfını səndən alaram,
Cəsədin üstündə bir od qalaram,
Sabah bu meydanda tükün yolaram,
Özü Humay, adı Humay mənəm, mən.

– İndi mən deyim, aşiq, sən cavab ver.

Aldı Humay xanım:

Qıraq eldən bura ay gələn aşiq,
Sazda hər havacat çalasan gərək.
Şagirdsən söz demə, dildə dolaşiq,
Bir ustaddan dərş alasan gərək.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Al cavabın deyim, ay Humay xanım,
Sazda çəşi, dildə xoş göftar mənəm,

Ustadımdan dərşim alıb bilmışəm,
Sizin aşıqları edən xar mənəm.

Aldı Humay xanım:

Ustadın kimdisə deginən adın,
Bir dara düşəndə kimdi fəryadın,
Özünə güvəndin, yoxsa qanmadın,
Qərq oldun, ümmana dalasan gərək.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Ustadımdı mənim ustadlar piri,
Verəndə cavabı bir sən də kiri,
Dəryada nəhəngəm, çəkməm fikri,
O şahlar şahına ümidvar mənəm.

Aldı Humay xanım:

Doğru söylə, danışmaynan yalanı,
Dil başına gətiribdi bəlanı,
Humaya aləmlər tamam inanı,
Meydanda imtahan olasan gərək.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Bəhmən doğru deyir bilməz yalanı,
Sən gətirdin öz başına bəlanı,
Hər nə sözün varsa deynən olanı,
Dildə, nitqdə, sözdə sinədar mənəm.

Bu hər bə-zorbalardan qurtardılar. Surxay onlara bir qonaqlıq verdi. Yeyib feyziyab olandan sonra Humay dedi:

– Mən evə gedirəm. Sabah döş-döşə gələrək. Aşıqların hayıfını səndə qoymayacağam.

Bəhmən dedi:

– Humay xanım, nə desən elə elərik.

Humay xudahafizləşib getdi. Səhər açıldı, üstünüzə çox xoş sabahlar açılsın. Surxay bir məclis düzəltdi. Car çəkdilər bütün kolxozçular toplandı. İspalkomun əli ilə bir şərtnamə yazıb deyişməyə başladılar.

Aldı Humay xanım:

Özünə güvəndin, yoxsa qanmadın,
Vardı bir əlamət səndə, gəlibsən.
Soruşdunmu, sənə nə dedi kəndin,
Ayaq basıban bu kəndə gəlibsən.

Aldı Aşıq Bəhmən:

Özümə güvənib bu yerə gəldim,
Vardı çox hünərlər məndə, gəlmişəm.
Kəndim soruşub yükümü bildim,
Bar bağlayıb mən bu kəndə gəlmişəm.

Aldı Humay xanım:

Özündən çox demə, mən də şairəm,
Hər bir yana sözlərimi yayıram,
Necəsən ki, çəkəm çənən ayıram,
Salam o dilindən mən də, gəlibsən.

Aldı Aşıq Bəhmən:

Çox şairəm demə, səni ataram,
Mal eləyib karvanlara qataram,

Mürğü filan pərvaz olsan tutaram,
Əlimə bax, tor, kəməndlə gəlmişəm.

Aldı Humay xanım:

Asta danış, çox danışma heyvərə,
Min tülkü yığılsa, neyləyər şirə,
İndi bu meydanda vuraram yerə,
Humay salıb səni fəndə, gəlibsən.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Mürdə bilmirəm, mən səni yerdə,
Sən ki bir gürzəsən, nə işin şirdə?
İndicə düşərsən bulunmaz dərdə,
Bəhməni sal görüm fəndə, gəlmişəm.

Bundan murad hasil olmadı. Humay xanım bağlamaya keçdi.

– Oğulsan, indi cavab ver, – dedi.

Bəhməd dedi:

– Xanım, kefinə haram qatma, de gəlsin. Nəyin varsa xırıd eylə.

Aldı Humay xanım:

Məndən salam olsun, ay Aşiq Bəhmən,
Necə quşdu dövr eləyir havada?
Pərvaz olur gah səmada, zəmində,
Gahdan abdal olur gəzir yuvada.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Al cavabın deyim, ay Humay xanım,
Könül quşu dövr eləyər havada
Pərvaz olsa gah səmada, zəmində,
Sinə bir qəfəsdə, ona yuvadı.

Aldı Humay xanım:

Əyləşib pünhanda gözə görünmür,
Kəşt eyləsə bu dünyanı ərinmir,
Gah sağ olur, gah da xəstə, sürünmür,
Haqqa doğru zəbanı var duada.

Aldı Aşiq Bəhmən:

Dil əyləşib pünhan, gözə görünməz,
Arasa cahanı heç də ərinməz.
Şad olanda sağdı, məlulda gülməz,
Zəban, dildi, dəhan haqqa duadı.

Aldı Humay xanım:

Gah yaxşı oluram, gahdan da yaman,
Gahdan lətafətli, gahdan peşiman,
Hey yandım atəşə, nara hər zaman,
Humaya gərəkdi ola məvada,

Aldı Bəhmən:

Şad olanda sağam, peşman məlulam,
Qərib, qürbət eldə necə zəliləm,
Yetiş sən dadıma Ləmyəzəl, mənim,
Bəhmən cəng eləyir, indi davadı.

Söz tamama yetdi, yenə də əvvəlcə Humay başladı.
Aldı Humay xanım:

Yeddi qat içində mən qala gördüm,
Üzündə abı var, içində narı.
Yarısın al gördüm, yarısın qara,
Eləyirik biz də ondan nubarı.

Aldı Bəhmən:

Ərz bir kürrədi yeddi qatınan,
Üzərində dəryalar, içi od olar.
Gecə, gündüz məhvərində dolanır,
Məxluqa neməti dildə dad olar.

Aldı Humay xanım:

Bir qönçə görmüşəm, çoxdu meyvəsi,
Dostum, bizə çatır iki töhfəsi,
Dörd gözəldi bir-birinə işvəsi,
Hər birinin vardı üç xidmətkarı.

Aldı Bəhmən:

Göydəki ildızlar bağlayıb səfi,
Ayınan gün verib bizə çox nəfi,
Dörd fəsildi, ildi aşkar xəfi,
Hər birində üç-üç aylar ad olar.

Aldı Humay xanım:

Humaya eyliyəb söz əzbər indi,
Hansı dərya gəzənlərə dərindi,

O nədi ki həm istidi, sərindi,
Deyə bilməm bu məclisdə aşkara.

Aldı Bəhmən:

Bəhmən də eləyir sözü əzbərin,
O elmidi hər bir dəryadan dərin,
Qalyan sərin, isti-isti sərin,
Çəkənlər əlində hər saat olar.

Söz tamama yetdi. Adamlar yerbəyerdən dedilər:
– İndi də Aşıq Bəhmən desin.

Aldı Bəhmən:

Tez ver cavabımı, ay Humay xanım,
O nədi ki səsi düşər cahana?
Nəynən məşğuldur, nəyə bağlıdı,
Nə satılmaz, nə alınmaz bəhana?

Aldı Humay xanım:

Al cavabın deyim, ay şair Bəhmən,
O əyrilikdi səsi düşər cahana.
İnsannan məşğuldu, səxaya bağlı,
Nə satılmaz, nə alınmaz bəhana.

Aldı Bəhmən:

Nəynən bilərsən söz hesabını,
O nədi ki, ahən tutmaz tabını,

O nə şeydi, mən görmüşəm abını,
Həm istidi, həm sərindi dahana.

Aldı Humay xanım:

Ağlıma cəm olub sözün hesabı,
Eşq oduna dəmir gətirməz tabı,
Samavar qaynadar odnan abı,
İsti, sərin ləzzət verər dəhana.

Aldı Bəhmən:

Hardan su içər əlimdən sazım?
Nəynən natiqdi mənim avazım?
Bəhmənəm, varımdı nəzir-niyazım?
Ayrılmayım bir də səndən dahanə?

Aldı Humay xanım:

Ürəyimin abı içibdi sazın,
Təbiət natiqdi dildə avazın,
Humaya eləyir qara niyazın,
Özgələri dindirməzsən dahanə.

Söz tamama yetdi, yenə də Bəhmən əvvəlcə başladı.

Aldı Bəhmən:

Bu gün dostdan mənə bir qönçə gəldi,
Yeddi rəng bəzənmiş meyvəsi vardı.
Hər meyvəsi ayrı bircə dad gördüm,
Yeddisi pünhandı, həvəsi vardı.

Humay dedi:

– Hamısına birdən cavab verəcəyəm. De gəlsin.

Aldı Bəhmən:

Yeddi yerdə gördüm var bəndərgahı,
Yeddisi əyandı, yeddi siyahı,
Yeddi bəzirgandı, yeddi irahı,
Yeddi yerdə gördüm sayəsi vardı.

Bir pəri mən gördüm yeddidi yaşı,
Yeddi ayaqları, yeddidi başı,
Yeddi əldə tutub yeddi atası,
Yeddi-yeddi saydım dəstəsi vardı.

Bir şəhərdə gördüm yeddi nigahban,
Yeddi bağ içində yeddi xiyaban,
Yeddi irahı var, yeddi biyaban,
Yeddi də üstündə sədəsi vardı.

Bir xanəyə vardım, yeddi dirəkli,
Yeddi qul əyləşib yeddi gərəkli,
Yeddi mar görmüşəm, yeddi irəkli,
Bəhmənin onlardan hərəsi vardı.

Söz tamama yetdi. Humay dedi:

– Cavab verə bilmədim. Durun gedək, hamınız mənə qonaqsınız. Hər şey hazırlamışam.

Bəhmən razı oldu. Yığışib qızın evinə getdilər. Bəhmən Humayın evində məclisdə sazı götürüb onu görək nə cür tərif eləyir:

Bilirsənmi, bu məclisdə ürəyimi qan eylədin sən.
Qəhrilə qəzaya gəldin, halımı yaman eylədin sən.
Bad sərsər nəsibi sərimdə duman eylədin sən.
Gen dünyanı bu başıma axırı dar eylədin sən.
Qoyma məni dumanda,
Yazığam bu zamanda,
Yoxdur tayın heç yanda,
Nə yerdə, asimanda.
Asimana çıxdım,
Hər yana baxdım,
Ürəyimi sıxdım,
Evimi yıxdım.
Olmuşam evdən,
İllahım eldən,
Çıxartdın təbdən,
Ürəyimi dibdən.
Ayırdın cəsədimdən, bilməm nə güman eylədin sən.

Silkinib sona kimi hərdən ki gedir nazınan,
Deyəsən bir qızılıgüldü, açılıb qönçə yazınan,
Qumru tək nitqə gəlib, natiqdi xoş avazınan,
Məclisə söhbət elədi nazik əlində sazınan.
Əlində bax sazı var,
Qumrutək avazı var,
İşvə edir, nazı var,
Çox nəzir-niyazı var.
Canımdı niyaz,
İndi səlbinaz,
Etmirəm dinaz,
Mən deyim, sən yaz.
Aldı qələmi,
Bülbül güləmi?

Düşər diləmi?
Gəzər aləmi.
Söylər hər bir yerdə deyərlər tufan eylədin sən.

Bu gözəl xub yaranıb, əynində libası gözəl,
Tərbiyəsin deyim verib cəm ata anası gözəl,
Məclisə saqi parlayır, əldə piyalası gözəl,
Qaş qara, kipriyi ox, gözünün şəhlası gözəl.
Gözəldi çox gözləri,
Dildə şirin sözləri,
Ay kimidi üzləri,
Şux alıbdı düzləri.
Gün düşdü düzə,
Huş yetir sözə,
Ləbləri məzə,
Geyinib təzə.
İpək libası,
Maral balası,
Göllər sonası,
Gözəllər xası.
Hamı sənə mayıl olub hökm Süleymanı eylədin sən.

Xub gəzir bu məclisi gör nə gözəl işləri var,
Sallanır, ay dolanır, durnatək yerişləri var,
Baxsan ədə, sinədə şamamatək döşləri var.
Dişlərin dürdanədi,
Zülfündəki şanədi,
Bad alıbdı ya nədi,
Səndə bu nişanədi.
Nişandı xalın,
O qəddi-dalın,
Çoxdu kamalın,

Hüsnü camalın.
Camalı göyçək,
Dağlarda çiçək,
Top qara birçək,
Deyərək gerçək.
Gözlərin canlar alır, necə fərman eylədin sən.

Paylayır bu məclisdə əldə istəkan dolanır,
Tavus kimi cilvələniib, sanki bir tərən dolanır,
Aşığın canın alır, qəməzəndə qan dolanır,
Diksindir, ya səksənir bu yığnaqda yan dolanır.
Yan darayıb telləri,
Hənalıdı əlləri,
Tutu kimi dillər,
Heyran edir elləri.
Elini gəzdim,
Canımdan bezdim,
Fürqətə dözdüm,
Əlimi üzdüm.
Əlim üzümərəm,
Sənsiz dözmərəm.
Ayrı gəzmərəm,
Səndən bezmərəm.
Bəhməni öz evinə çağırıdın, mehman eylədin sən.

Söz tamama yetdi. Hamı Bəhmənə afərin söylədi. Humay ayağa qalxıb Bəhmənin əllərini sıxdı, dedi:

– Ustadlığına söz yoxdu. Bu güdən sonra mən sənə bacın, sən də mənim qardaşımsan.

Bəhmənlə Humay bacı-qardaş oldular, ölünce məhəbbətlə şad dolandılar, siz də sağ olun.